

Asia: VN/17727/2022

Lausuntopyyntö selvityksestä - Tuomioistuinlaitoksen koulutusjärjestelmän kehittyminen : Selvitys tuomioistuinlain vaikutuksista

Lausunnonantajan lausunto

1. Tulisiko tuomioistuinharjoittelun nimellä tunnettu harjoittelumahdollisuus laajentaa kattamaan myös muut oikeudenhoidon toimijat? Jos, niin missä harjoittelu tulisi voida suorittaa? Mikä harjoittelun kesto tulisi olla?

Tuomioistuinharjoittelu tulisi nimensä mukaisesti suorittaa tuomioistuimessa. Jo nykyisellään ns. yhdistelmänotaareiden harjoitteluvuoden jakautuminen kahteen kuuden kuukauden jaksoon eri tuomioistuimissa aiheuttaa sen, että heidän käsityksensä käräjäoikeudesta jää puutteelliseksi eivätkä he ehdi tutustua käräjäoikeuden kaikkiin asiaryhmiin lainkaan. Myöskään hovi- tai hallinto-oikeudessa ei puolessa vuodessa ehdi kovin syvällisesti perehtyä siellä käsiteltäviin asiaryhmiin. Koska yhdistelmänotaareilla on käräjäjakso aina ensiksi ja ratkaisuoikeus osassa asioista alkaa vasta 3. kuukauden alusta lukien niin myös tehdyt ratkaisut saattavat jäädä varsin vähäisiksi. Oulun käräjäoikeudessa yhdistelmänotaareille ei myöskään jaeta kaikki samoja jutturyhmiä kuin vuosinotaareille, joten heidän oppimisensa jää käräjäoikeudessa vajavaisemmaksi verrattuna vuosinotaareihin.

Käräjäoikeus suhtautuu myönteisesti sen arvioimiseen, tulisiko muilla oikeudenhoidon toimijoilla olla omat erilliset harjoitteluohjelmansa, kuten aiemmin on ollut ainakin ulosotto- ja syyttäjälaitoksilla.

2. Tulisiko tuomioistuinharjoittelijoiden valintamenettelyä tehostaa? Jos, niin miten?

Valintamenettelyä tulisi tehostaa siten, että käräjäoikeudella olisi suurempi mahdollisuus vaikuttaa itselleen valittaviin notaareihin. Tämä palvelisi paremmin myös hakijan etua hakeutua juuri siihen käräjäoikeuteen, jossa haluaisi harjoittelunsa suorittaa. Nykyinen menettely on byrokraattinen ja kankea varsinkin tilanteessa, jos tulee harjoittelupaikan perumisia ja nopealla aikataululla pitäisi valita uusi notaari tilalle.

Nykyisen järjestelmän yhtenä heikkoutena on myös esimerkiksi pienempien/pohjoisten käräjäoikeuksien osalta se, että kauempaa tulevat harjoittelijat yleensä palaavat takaisin

kotiseuduilleen ja heidän saamansa oppi ei jää harjoittelupaikkakunnalle. Tällä saattaa olla tulevaisuudessa suurikin merkitys, kun pätevistä tuomareista ja esittelijöistä on pula. Myös tämän vuoksi käräjäoikeuden tulisi voida itse vaikuttaa enemmän harjoittelijoiden valintaan.

3. Tulisiko asessoreiden valinta siirtää esivalintakoetta lukuun ottamatta tuomarinkoulutuslautakunnalta tuomioistuimille? Jos, niin miksi?

Käräjäoikeudelle ei ole tähän suoranaisesti lausuttavaa, viitataan kuitenkin kohdassa 2 lausuttuun.

4. Tulisiko tuomioistuinten esittelijöiden nykyistä tehtäväkuvaa tai kelpoisuusvaatimuksia muuttaa? Jos, niin miten?

Käräjäoikeudella ei ole tähän lausuttavaa.

5. Olisiko käräjäoikeuksien virkarakennetta tai käräjänotaarien toimenkuvaa tarpeen tarkistaa siten, että käräjäoikeuksissa käräjänotaarit tai muut nuoremmat lainoppineet voisivat avustaa tuomareita asioiden valmistelussa?

Käräjänotaarit voivat jo nykyisinkin avustaa tuomareita asioiden valmistelussa.

Tuomioistuinharjoitteluvuosi on kuitenkin lopulta lyhyt aika ja käräjäoikeudessa käsiteltävien asiaryhmien määrä suuri. Useat harjoittelijat tulevat nykyisin tuomioistuinharjoitteluun aivan muilta aloilta, eikä heillä ole alkuun juurikaan tietoa käräjäoikeudessa käsiteltävistä asiaryhmistä. Tämän takia, kun uuden opettelua on paljon, harjoittelun lyhyt aikakaan ei mahdollista heiltä paljoa tuomareiden avustamista valmistelussa.

Sinällään se, että käräjänotaareilla ja muilla nuoremmilla lainoppineilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet avustaa tuomareita asioiden valmistelussa, syventäisi perehtyneisyyttä ja kenties lisäisi tehtävän mielekkyyttä. Nykyinen resurssi- ja työtilanne on sellainen, että muutoksen toteuttaminen edellyttäisi käräjätuomarien ja -notaarien määrän lisäämistä, jotta kokeneemmilla olisi aikaa perehdyttää ja nuoremmilla aikaa perehtyä.

6. Onko teillä muuta lausuttavaa?

-

Turtiainen Kari

Oulun käräjäoikeus - Lausunnon ovat valmistelleet osastonjohtaja Markku Hämäläinen ja käräjänotaarien vastuutuomari Annamari Tuomivaara.